

Forslag til Finanslov for 2018

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

Forelæggelsesnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

1. behandling

På vegne af Naalakkersuisut fremsætter jeg hermed Forslag til Finanslov for 2018.

Fortsat høj vækst

Økonomisk Råd vurderer i rådets seneste skøn, at væksten i 2016 blev på næsten 7 %. Det skyldes især et stærkere fiskeri end tidligere ventet. Der var mængdemæssigt tale om betydelig fremgang for de fleste arters vedkommende, herunder de vigtigste: Rejer, hellefisk og torsk. Det vurderes, at den økonomiske fremgang i 2016 i større grad end tidligere er blevet omsat i et højere privatforbrug. Også bygge- og anlægsinvesteringerne ser ud til at være steget. Antallet af registrerede arbejdssøgende faldt i løbet af 2016 med 550 til ca. 2.900.

De økonomiske fremskrivninger fra Økonomisk Råd vurderer, at væksten vil flade ud i 2017, hvor den forventes at udgøre omkring 3-4 %.

Økonomisk Råd forventer aktuelt en økonomisk vækst i 2018 på omkring 2,6 pct. Vækstskønnet er dog endnu usikkert, og det vil bl.a. kunne blive påvirket af beslutninger om igangsætning af anlæg af nye lufthavne, som kan øge turisme og erhvervsudvikling, og større tiltag på råstofområdet, såsom åbning af nye miner. Hvis flere af disse projekter realiseres som planlagt og påbegyndes i 2018, må der forventes en højere vækst, end rådets aktuelle skøn lægger op til.

Øget lighed og langsigtet økonomisk holdbarhed

Selvom der er en høj økonomisk vækst i disse år, vil der fortsat være behov for at gennemføre reformer, der skal sikre et økonomisk råderum, som gør vi er i stand til at håndtere den dobbelte udfordring med, at vi bliver stadig færre til at forsørge flere i de næste mange år og at sikre, at langt flere af en ungdomsårgang får en erhvervskompetencegivende uddannelse og efterfølgende kommer i varig beskæftigelse.

Naalakkersuisuts finder det er væsentligt, at prioriteringerne i finansloven for 2018 bidrager til at understøtte tiltag og reformer inden for kerneområder såsom uddannelses-, social-, erhvervs-, trafik- og boligområdet.

Desuden finder Naalakkersuisut det er væsentligt, at prioriteringerne bidrager til at skabe en øget lighed. For at opnå dette forventer Naalakkersuisut til denne efterårssamling at kunne præsentere en redegørelse om, hvordan vi som samfund kan forebygge og begrænse økonomisk ulighed og fattigdom i samfundet.

I Forslaget til Finanslov for 2018 har Naalakkersuisut afsat 14 mio. kr. til en forbedring af ydelsen for børnetilskud. Desuden er der afsat 16,5 mio. kr. til forbedring af boligsikring. Initiativer der søges

finansieret ved blandt andet indførelse af beskatning på værdipapirer og en øget ressourcebeskatning fra fiskeriet. Det er alle tiltag som medvirker til at skabe øget lighed.

Naalakkersuisut vil fortsætte de seneste år arbejde på at modernisere og forbedre rammerne for at drive erhvervsvirksomhed i Grønland for at sikre fremtidig udvikling, vækst og velfærd.

Naalakkersuisut har allerede forbedret adgangen til finansieringsmuligheder, så grønlandske virksomheder nu kan opnå finansiering fra Eksportkreditfonden, Vækstfonden, Den Nordiske Investeringsbank samt Den Europæiske Investeringsbank. Dette udbygges i finanslovsforslaget, hvor der afsættes midler til at kunne give adgang til at yde mikro-lån til iværksættere.

Endvidere er det Naalakkersuisuts vision at gøre turismen til et bærende erhverv. Det indebærer blandt andet at sikre et øget antal turister gennem bedre tilgængelighed, et større udbud af oplevelses- og aktivitetsmuligheder samt et styrket incitament til private investeringer.

For at gøre turismen til et bærende erhverv og skabe bedre rammer for økonomisk vækst er det væsentligste initiativ imidlertid en modernisering af infrastrukturen på lufthavnsområdet. For at opnå dette har Naalakkersuisut stiftet Kalaallit Airport A/S. I 2016 foretog Naalakkersuisut indskud i Kalaallit Airport A/S på i alt 294 mio. kr. Naalakkersuisut forventer at øge indskuddet i selskabet betydeligt i de kommende år. Til 2. eller 3. behandlingen forventes der fremsat ændringsforslag med henblik på at tilsikre hjemmel til at foretage yderligere indskud i selskabet, hvilket skal sikre at investorerne kan have tilstrækkelig tillid til kapitalgrundlaget. En række af Naalakkersuisuts departementer arbejder målrettet på at færdiggøre et beslutningsgrundlag til Naalakkersuisut. Dette vil blive præsenteret efterfølgende for Inatsisartut.

Sidste finanslov i denne valgperiode

Finansloven for 2018 bliver den fjerde og sidste finanslov i denne valgperiode.

Naalakkersuisuts faste mål med finansloven for 2018 er, at udgifter og indtægter skal holdes i balance i finanslovsperioden 2018-2021. Det indebærer, at der i finansloven skal være et positivt DA-resultat for den samlede 4-årige periode, som finansloven opererer med. DA står for udgifter til drift og anlæg.

Forslaget til Finanslov for 2018 udviser et DA-overskud på 9 mio. kr. i 2018. Hvis udlån medtages i opgørelsen udviser Forslaget til Finanslov for 2018 et DAU-overskud på 7 mio. kr. i 2018.

For den samlede finanslovsperiode 2018-2021 udviser Forslaget til Finanslov for 2018 et mindre DA-overskud på 40.000 kr., hvorfor Naalakkersuisuts mål om balance mellem udgifter og indtægter i finanslovsperioden netop er opfyldt. Det er dog hermed også åbenbart, at der ikke er økonomisk råderum til øgede driftsudgifter.

Ønsker om øgede bevillinger til særlige områder eller tiltag vil derfor kræve, at der tilføres finansiering ved omprioritering fra konkrete bevillinger eller ved øgede indtægter. Ansvar for at anvise en sådan finansiering påhviler såvel Naalakkersuisut som Inatsisartut.

I den foreliggende situation, hvor der er økonomisk vækst og overskud på Landskassens Regnskab, kan det måske forekomme fristende at øge niveauet for Landskassens udgifter. Der er dog grund til at advare imod en sådan overvejelse. Øger man driftsudgifterne er det meget vanskeligt senere at nedsætte dem igen. Det kræver omprioritering, og det vil gribe mærkbart ind i menneskers hverdag. Erfaringsmæssigt ved vi, hvor svært det er at beskære tilskudsordninger og nedbringe

administrationsudgifter, og der vil altid være interessegrupper, der taler mod nedbringelse af driftsudgifterne på netop deres område.

Derfor finder Naalakkersuisut det væsentligt, at forslag om øgede bevillinger til konkrete tiltag indgår i de politiske forhandlinger om finansloven, således at den i så høj grad som muligt kommer til at leve op til sit i Budget- og regnskabsloven anførte formål, nemlig *en samlet prioritering*.

Behovet for en samlet prioritering af midlerne i Forslaget til Finanslov for 2018 er ganske stort. Dels er der fremført mange relevante behov og ønsker, dels budgetterer finanslovsforslaget med en indtægtsreserve på 50 mio. kr. årligt for at opnå balance mellem indtægter og udgifter under hovedkonto 24.13.50 Reserve til merindtægter på skatte- og afgiftsområdet.

Indtægtsreserven påtænker Naalakkersuisut blandt andet udmøntet ved en øget ressourcebeskatning fra fiskeriet. Desuden budgetteres der under hovedkonto 20.11.51 Effekter af reformtiltag med betydelige indtægter i 2018 og særligt fra 2019 i form af blandt andet øgede skatter i form af en omlægning af rentefradraget til et rentetilskud målrettet boliglån samt en øget beskatning af kapitalafkast, herunder blandt andet ved indførelse af beskatning på realiserede avancer på værdipapirer.

Såfremt der i Inatsisartut ikke er opbakning til gennemførelse af de foreslåede merindtægter på skatte- og afgiftsområdet, så skal der findes andre merindtægter eller kompenserende besparelser for at fastholde målet om, at udgifter og indtægter skal holdes i balance i finanslovsperioden 2018-2021.

I Forslaget til Finanslov for 2018 er de samlede indtægter fra 2018 steget med godt 150 mio. kr. i forhold til 2017. Stigningen i indtægterne har bl.a. baggrund i, at indtægterne fra Statens bloktilskud næste år forøges med 100,5 mio. kr. som følge af en statslig pris- og lønregulering på 2,7 % i 2018. Endvidere er det samlede provenu fra skatter og afgifter opjusteret med godt 40 mio. kr. i årligt gennemsnit i forhold til det indregnede i budgetoverslagsårene i Finansloven for 2017.

I opjusteringen af det samlede provenu fra skatter og afgifter indgår en nedsættelse af provenuet med 15 mio. kr. i 2018, 30 mio. kr. i 2019 og 15 mio. kr. i 2020 for indbetalinger på tidligere afskrevne fordringer. Dette afspejler at Naalakkersuisut har besluttet ikke at fremsætte et lovforslag om indførelse af betalingssystemet Ilanngaassivik på denne efterårssamling. Naalakkersuisut finder, at forberedelsen af et lovforslag om Ilanngaassivik blandt andet bør afvente en nærmere afdækning af de IT-mæssige forudsætninger og praktiske arbejdsgange, som er nødvendige for at et sådant betalingssystem kan fungere hensigtsmæssigt fra begyndelsen. At Naalakkersuisut har besluttet at udsætte fremsættelsen af et lovforslag om Ilanngaassivik er dog ikke ensbetydende med en opgivelse af tiltaget. Vi er som samfund nødt til at forholde os til, at antallet af restancesager fortsat er urimelig højt.

Når Naalakkersuisut ønsker at øge den økonomiske lighed i samfundet må det nødvendigvis indebære, at de der *kan* betale til fællesskabet rent faktisk også lever op til deres økonomiske forpligtelser. Ligeledes må det indebære en forpligtelse for enhver arbejdsduelig til aktivt at søge at skabe sig en tilværelse baseret på eget arbejde. Dette er nødvendige forudsætninger for opretholdelsen af vores samfunds sammenhængskraft og solidaritet og i sidste ende for selvstændigheden.

Prioriteringer i finanslovsforslaget

Den gode udvikling i indtægterne har Naalakkersuisut prioriteret at anvende til blandt andet at tilføre sundhedsvæsenet 35 mio. kr. årligt. Midlerne er primært tilført til imødegåelse af det udgiftspres, som sundhedsvæsenet oplever på Dronning Ingrid's Hospital samt i forhold til patientrejser og evakueringer. Desuden er der afsat midler til nye driftsinitiativer i sundhedsvæsenet, herunder et

særligt afsnit til for tidligt fødte børn, en ny tuberkulosestrategi samt oprettelsen af et misbrugscenter i Aasiaat.

For udenrigsområdet er der afsat 2,5 mio. kr. årligt til drift af Grønlands Repræsentation i Reykjavik. En grønlandsk repræsentation skal medvirke til at sikre udviklingen af det gode naboskab og for at sikre Grønland og det grønlandske samfund det størst mulige afkast og fordele af samarbejdet med Island.

Til en styrkelse af bekæmpelsen af indsmugling af hash er Skattestyrelsen tilført 3 mio. kr. årligt. Midlerne skal anvendes til en styrkelse af toldfunktionen med ekstra toldere og hunde, der som udgangspunkt vil blive stationeret i Ilulissat og Kangerlussuaq.

På reserven til nye initiativer er tilført 8 mio. kr. årligt til forbedring af servicekontrakterne for passagerbefordring. Desuden er reserven tilført 7,1 mio. kr. årligt til finansiering af en ændring af førtidspensionsreformen vedtaget på efterårssamlingen 2015. Tiltaget indebærer, at der indføres en grundpension for førtidspensionister, der er uden arbejdsevne. Grundpensionen vil være uafhængig af ægtefællens indkomst. Endvidere indebærer tiltaget, at førtidspensionister på overgangsordningen sikres de samme vilkår som på den tidligere ordning. Initiativerne på reserven forventes udmøntet ved 2. eller 3. behandlingen.

Til fremme af en øget selvforsyning af fødevarer er afsat 10 mio. kr. årligt på en ny reservekonto. Midlerne vil søges udmøntet til relevante hovedkonti ved 2. eller 3. behandlingen eller via en tillægsbevilling gennem Finans- og Skatteudvalget, når der er udarbejdet en sektorplan for anvendelsen af midlerne.

Værd at nævne er også, at bevillingen til justitsområdet er øget med lige under en mio. kr. årligt. Dette sker som en del af en nødvendig oprustning på justitsområdet..

På nærværende samling forventer Naalakkersuisut at fremlægge henholdsvis et lovforslag om ændring af fiskeriloven og et lovforslag om ændring af lov om støtte til personer med handicap. Lovforslagene forventes alene 1. behandlet på indeværende samling, idet de på grund af høringsperioden først kan afleveres til Inatsisartut efter fristdagen. Da arbejdet med lovforslagene således først kan afsluttes efter færdiggørelsen af finanslovsforslaget har Naalakkersuisut endnu ikke haft mulighed for at indarbejde de mulige økonomiske konsekvenser af lovforslagene i finanslovsforslaget. Naalakkersuisut vil tage stilling til disse økonomiske konsekvenser på et senere tidspunkt og om fornødent fremsætte de nødvendige ændringsforslag til finanslovsforslaget.

Anlægsområdet - Prioriteringer og sektorplaner

Koalitionspartierne har aftalt, at alt arbejde skal centreres om at sikre Grønlands økonomiske selvbærenhed – og arbejdet skal koordineres for at sikre det bedst mulige resultat. Herunder skal de offentlige anlægsopgaver fordeles til regionerne, så de tilgodeser behovene i samfundet bedst muligt.

Forslaget til Finanslov for 2018 er derfor tilrettelagt, så frie anlægsmidler prioriteres ud fra følgende:

- Vedtagne mål på lufthavnsområdet. Herunder øremærkes ekstraordinære indtægter til infrastrukturinvesteringer på lufthavnsområdet, der kan bidrage til at øge holdbarheden af den økonomiske politik og skabe en mere selv bærende økonomi. Inatsisartuts Finans- og Skatteudvalg vil skulle tage særskilt stilling til igangsætning af lufthavnsprojekterne forinden igangsættelsen af byggerierne.
- De højst prioriterede projekter i de foreliggende anlægssektorplaner.
- Målet om at skabe regional balance i udviklingen og om at få bedre afløb af afsatte anlægsmidler.

Ved læsningen af anlægsbevillingerne i finanslovsforslaget og fordelingen på stedkoder er det væsentligt at være opmærksom på det to-delte bevillingsprincip. Princippet indebærer, at der i første omgang kun afsættes midler til projekteringen af et projekt (typisk 3-5%) af den samlede anlægssum, og først allokeres midler til selve byggeriet efter afholdt licitation. Derfor er det ikke muligt at få et endeligt billede af den geografiske fordeling af anlægsmidlerne på den sted-fordelte oversigt i finanslovsforslaget.

I tråd med den vedtagne strukturreform forventes der at ske en overførsel af flere af de store anlægsbevillinger til kommunerne i de kommende år. Herefter vil det i højere grad blive kommunalbestyrelserne, der kommer til at foretage den geografiske fordeling af de offentlige anlægsmidler inden for de enkelte kommuner ud fra et nærhedsprincip. Som led i forberedelsen heraf prioriterer Naalakkersuisut at få færdiggjort udarbejdelsen af nødvendige tilstandsvurderinger og sektorplaner i samarbejde med kommunerne. Dette med henblik på at forberede hensigtsmæssige aftaler forud for overdragelsen på de respektive anlægsområder, herunder kommunale skoler fra 2018 og boligområdet fra 2019.

I den kommende landsplanredegørelse for 2017 vil Naalakkersuisut redegøre nærmere for fremdriften i arbejdet med sektorplanerne.

Forventede ændringsforslag til 2. behandlingen

Forhandlingerne om bloktilskud til kommunerne for 2018 er endnu ikke afsluttede på embedsmandsplan. Til 2. eller 3. behandlingen forventer Naalakkersuisut at kunne fremsætte ændringsforslag til hovedkontoen vedrørende bloktilskud til kommunerne som følge af, at der i løbet af efterårssamlingen forventes at blive indgået aftale om bloktilskud til kommunerne for 2018. Aftalen forventes blandt andet at omfatte en overførsel af anlægsbevillingerne på førskole- og skoleområdet til kommunerne.

Desuden kan der forventes fremsat ændringsforslag som følge af revurdering af skøn for bevillingerne for indtægterne og lovbundne udgifter. Det drejer sig blandt andet om udgifterne til alderspensioner, førtidspensioner samt indtægter fra skatter og afgifter. I den forbindelse vil Naalakkersuisut være særligt opmærksomme på den forventede udvikling i indtægtsskønnet for hovedkontoen vedrørende afgift på hellefisk. I Forslaget til Finanslov for 2018 er indtægtsskønnet opjusteret fra 40 mio. kr. årligt i 2017 til 55 mio. kr. årligt fra 2018. Baggrunden for opjusteringen er de realiserede indtægter på 54 mio. kr. for hovedkontoen i 2016. Men på baggrund af nylige udmeldinger om en nedgang i fangsten af hellefisk i Diskobugten, så kan der være behov for at nedjustere indtægtsskønnet.

Med disse ord overlader jeg Naalakkersuisuts Forslag til Finanslov for 2018 til Inatsisartuts velvillige behandling.